

MODTAGET
12 OCT. 2007

MR. Misbrug

11. oktober
J.nr.
Ref.: TC/PVP/MVL

Statens Institut for
Folkesundhed

Øster Farimagsgade 5
1399 København K

Tel: +45 3920 7777

Fax: +45 3920 8010

sif@si-folkesundhed.dk
www.si-folkesundhed.dk

Kontorchef Birgitte Nystrup Lundgren
MR-Misbrug
Social forvaltningen
Bernstorffsgade 17
1592 København V

Kære Birgitte Nystrup Lundgren

Vedlagt dette brev er to ansøgninger til Københavns Kommunes
forskningspulje på stofafhængighedsområdet.

Det ene projekt omhandler helbred, livsstil og levevilkår blandt danske
unge, der benytter stoffer som rusmiddel, mens det andet projekt
omhandler danske stofmisbrugeres sociale og psykiske velbefindende.

Ansøgningsmaterialet omfatter projektbeskrivelse samt budget for hver
af projekterne (projekt 1: 396.576 kr.; projekt 2: 351.456 kr.).

Vi ser frem til at høre fra jer.

Med venlig hilsen

Tine Curtis
Forskningsleder
Statens Institut for Folkesundhed

Ansøgning til Københavns Kommunes forskningspulje på stofafhængighedsområdet

Projektbeskrivelse

Projekt 1: Helbred, livsstil og levevilkår blandt danske unge, der benytter stoffer som rusmiddel

Projekt 2: Danske stofmisbrugerers sociale og psykiske velbefindende

Projekt 1: Helbred, livsstil og levevilkår blandt danske unge, der benytter stoffer som rusmiddel

Baggrund

Unge eksperimenterer og afprøver grænser som en del af den naturlige udvikling fra barn til voksen. Denne eksperimentering omfatter meget ofte også rusmidler – først og fremmest alkohol, tobak og hash. En mindredel af disse unge udvikler et misbrug af disse stoffer. En langt mindre gruppe kommer ud i et truende overforbrug af rusmidler, og en lille gruppe udvikler et decideret misbrug og en afhængighed, som de har behov for støtte til at komme ud af igen.

Fra midten af 90'erne og til begyndelsen af 2000 har der været en markant stigning i forbruget af hash og illegale stoffer. Selvom der de sidste par år har været en mere positiv udvikling med et beskedent fald af unge, der har forsøgt sig med hash og andre stoffer, er der stadig en høj andel af unge, der har prøvet de farlige stoffer. Blandt de 16-20-årige har 38 % af drengene og 28 % af pigerne prøvet hash. Brugen af andre illegale stoffer er lavere hvor 13 % af drengene og 7 % af pigerne har prøvet et andet illegalt stof end hash.

Andelen af unge som eksperimenterer med rusmidler er høj, og det kræver, at der kommer fokus på forebyggelse af en sådan livsstil. For at kunne intervenere overfor gruppen af unge mennesker, der benytter stoffer som rusmiddel, er det vigtigt at denne gruppe karakteriseres ud fra både deres livsstil generelt, sociale forhold samt demografiske forhold.

Formål

Med henblik på at opsøge samt bedre målretningen af den forebyggende indsats rettet mod unge med begyndende stofproblemer, er det overordnede formål med studiet at identificere gruppen af danske unge, der tager stoffer.

Undersøgelsen vil yderligere give en status af brug af stoffer i Danmark blandt unge i udskolingsalderen.

Data

Undersøgelsen baseres på det kvantitative landsrepræsentative data i Ungeshverdag.dk, som er gennemført af Statens Institut for Folkesundhed i 2005, 2006 og 2007. Kohorten består af internetbaserede spørgeskemabesvarelser fra elever i 7.-9. klasse. Alle skoler med 7. klasses elever blev i foråret 2005 inviteret til at deltage i den første dataindsamlingsrunde. Et pilotstudie blev udført i efteråret 2004 hvor spørgeskemaerne blev testet. Første indsamlingsrunde foregik i foråret 2005 (7.klasse), og eleverne blev fulgt op i foråret henholdsvis 2006 (8. klasse) og i 2007 (9. klasse). Analyser i dette studie vil tage udgangspunkt i data fra 9. klasse, som inkludere ca. 5200 respondenter.

Undersøgelsen beskæftiger sig med de unges sundhedsadfærd, herunder deres kendskab til og erfaringer med alkohol, rygning, illegale stoffer, fysisk aktivitet og kost. Herudover er spørgsmålene fokuseret omkring de unges trivsel i skole og med kammerater, deres forhold til forældrene, deres fritidsvaner, erhvervsarbejde og helbred.

Dataindsamlingen foregik i skolerne som computerbaseret selv-interviewing, hvor alle spørgsmål og svarmuligheder kunne læses på computerskærmen og desuden blev læst op i høretelefoner. Denne metode var med til at øge elevernes anonymitet og sikre, at også læsesvage elever kunne besvare spørgeskemaet.

Analyser vil blive foretaget på hele datasættet fra 9. klasse, hvormed status af stofmisbrug og karakterisering af gruppen vil være på landsplan. Yderligere vil der blive foretaget analyser specifikt for Københavns kommune i så vid udstrækning som data tillader.

Resultater og perspektiver

Viden om hvilke unge, der tager stoffer og have en dybdegående karakteristik af dem, vil være vigtig i forebyggelsesøjemed. Forebyggelsesstrategier vil kunne drage nytte af denne viden for at kunne opstille grupper af unge i høj risiko, samt kunne opspore unge med et muligt allerede eksisterende forbrug.

I fremtiden vil det ligeledes være spændende at lave en undersøgelse, der beskæftiger sig med determinanter og konsekvenser af unges brug af stoffer. Foreløbigt er dataindsamlingen slut, men forhåbentlig vil der i fremtiden være mulighed for at invitere deltagerne til endnu en spørgeskemarunde, der vil kunne give information om konsekvenser af stofforbrug blandt unge. Af yderligere perspektiver vil data give mulighed for at kohorten kan følges i danske registre, hvormed for eksempel mere sygdomsrelaterede konsekvenser af de unges stofmisbrug kan undersøges.

Praktisk gennemførelse

Projektet vil blive gennemført ved Center for Alkoholforskning på Statens Institut for Folkesundhed (SIF) med forskningsprofessor Morten Grønbæk som ansvarlig forskningschef. Forskningsassistent Mathilde Vinther-Larsen vil stå for selve og analysearbejdet i samarbejde med forskergruppen i Center for Alkoholforskning, herunder forsker og temakoordinator Janne Tolstrup.

Tidsplan

Marts-april 2008	Indledende analyser med henblik på beskrivelse af data, samt litteraturgennemgang
April-juni 2008	Karakteristik af unge der bruger stoffer
Juli-august 2008	Artikelskrivning, foredrag og anden formidling til kommuner

Formidling af projektets resultater

Projektets resultater vil blive formidlet i en artikel i et udenlandsk videnskabeligt tidsskrift. Herudover vil resultaterne blive formidlet til kommuner i form af foredrag, informationsbreve samt i kommunale fagblade og populærvidenskabelige tidsskrifter.

Projekt 2: Danske stofmisbrugere psykiske og sociale velbefindende

Baggrund

Sundhedsstyrelsen har estimeret, at antallet af stofmisbrugere i Danmark i 2005 var ca. 27.000. Dette tal omfatter personer med et vedvarende narkotikaforbrug, som medfører fysiske, psykiske og/eller sociale skader. Sundhedsstyrelsen vurderer samtidig, at antallet af danske stofmisbrugere har været forholdsvis stabilt siden 2001 (Sundhedsstyrelsen, 2006). Det er dog vanskeligt at opgøre det præcise antal stofmisbrugere, og socialt udsatte i det hele taget, da det ofte er kendetegnende for sådanne grupper, at tilværelsen er præget af mere end ét problem, fx både stof- og alkoholmisbrug eller både stofmisbrug og sindslidelse (Socialministeriet, 2002).

Tal fra Sundhedsstyrelsen viser endvidere også, at ca. 13.300 stofmisbrugere var i behandling i 2005 (Sundhedsstyrelsen, 2006). Behandlingen består som oftest af en medicinsk del og en social/psykosocial del i form af rådgivning, samtaler mm. Den sociale og psykosociale behandlingsdel har til formål at hjælpe stofmisbrugeren gennem nogle af de sociale, økonomiske og relationsmæssige problemer, som misbruget ofte medfører. Det er vigtigt, at denne del af behandlingen tilpasses stofmisbrugernes individuelle behov, og at der tages udgangspunkt i vedkommendes specifikke livssituation.

Den eksisterende viden omkring danske stofmisbrugeres levevilkår, trivsel, livskvalitet, sociale relationer mm. er relativt begrænset (Rådet for Socialt Udsatte, 2007). En sådan viden er imidlertid både vigtig og nødvendig med henblik på at opnå et større kendskab til gruppen af stofmisbrugere, deres vilkår og livskvalitet. Mere viden herom er i særdeleshed også vigtig for at kunne udvikle og højne kvaliteten af den psykosociale del af behandlingen af stofmisbrugere og dermed forbedre indsatsen overfor denne gruppe.

Formål

Formålet med studiet er at undersøge danske stofmisbrugeres psykiske og sociale velbefindende og deres livskvalitet. Ved brug af data fra en igangværende undersøgelse blandt socialt udsatte i Danmark (se beskrivelse af materiale i næste afsnit) vil vi foretage analyser af danske stofmisbrugeres velbefindende, herunder sociale relationer, ensomhed, generelle trivsel mm.

Data

Studiet vil være baseret på data fra en undersøgelse, der i øjeblikket gennemføres af Statens Institut for Folkesundhed for Rådet for Socialt Udsatte. Der er tale om en sundheds- og sygelighedsundersøgelse blandt socialt udsatte i Danmark og hermed blandt stofmisbrugere, alkoholikere, hjemløse, prostituerede og sindslidende.

Undersøgelsen gennemføres blandt andet ved hjælp af en spørgeskemaundersøgelse, der indeholder spørgsmål vedrørende socialt udsattes levevilkår, trivsel, sundhedsvaner og livsstil, sygelighed, sociale relationer og ensomhed, økonomiske og arbejdsmæssige situation mm.

Til Rådet for Socialt Udsatte udarbejdes en rapport, der beskriver sundheds- og sygelighedsforhold blandt socialt udsatte som en samlet gruppe og blandt de enkelte undergrupper af socialt udsatte. Rapporten vil imidlertid ikke indeholde detaljerede analyser af stofmisbrugeres sociale og psykiske velbefindende, og nærværende studie om

stofmisbrugeres livskvalitet ligger således udover afrapporteringen til Rådet for Socialt Udsatte.

Indsamlingen af spørgeskemaer afsluttes ultimo oktober 2007, hvorfor det endnu ikke er muligt at oplyse det præcise antal stofmisbrugere i datamaterialet. Beregninger på et udsnit af det nuværende eksisterende materiale på 760 besvarelser viser dog, at mellem 10-20 % har taget hårdere stoffer som blandt andet heroin, kokain og amfetamin inden for den seneste måned, mens 25 % har svaret, at de har fixet inden for det sidste år. Der forventes ved dataindsamlingens afslutning besvarelser fra i alt ca. 1200 socialt udsatte, hvilket vil resultere i et solidt materiale til anvendelse for analyser af stofmisbrugeres psykiske og sociale velbefindende.

Resultater og perspektiver

I januar 2007 overtog kommunerne myndighedsansvaret for behandlingen af stofmisbrugere og for de sociale indsatser på dette område. En større viden om danske stofmisbrugeres livskvalitet og psykiske og sociale velbefindende er nødvendig og vigtig for kommunerne samt for behandlingsstederne, fordi den kan medvirke til at højne kvaliteten i den psykosociale del af behandlingen, der ledsager den medicinske behandling af misbrugeren. Dette vil i sidste ende komme stofmisbrugerne til gavn.

Praktisk gennemførelse

Projektet vil blive gennemført på Statens Institut for Folkesundhed med Tine Curtis som ansvarlig forskningsleder og forskningsassistenter Pia Vivian Pedersen og Anne Illemann Christensen i projektgruppen.

Tidsplan

Marts-april 2008	Litteraturgennemgang, indledende analyser med henblik på beskrivelse af data
Maj-oktober 2008	Analyser af danske stofmisbrugeres psykiske og sociale velbefindende
November-december 2008	Artikelskrivning, foredrag og anden formidling til kommuner.

Formidling af projektets resultater

Projektets resultater formidles i en artikel i et udenlandsk videnskabeligt tidsskrift. Desuden formidles resultaterne til kommuner i form af foredrag, informationsbreve samt i kommunale fagblade og populærvidenskabelige tidsskrifter.

Litteratur

Sundhedsstyrelsen. Narkotikasituationen i Danmark 2006. København: Center for Forebyggelse, Sundhedsstyrelsen, 2006.

Socialministeriet. De udsatte grupper. Fra kanten af samfundet til kernen i socialpolitikken – socialpolitik på brugernes præmisser. København: Socialministeriet. 2002.

Rådet for Socialt Udsatte. Hvad ved vi om socialt udsattes sundhed? København: Rådet for Socialt Udsattes småskriftserie nr. 6, 2007.

**Budget for ansøgning til Københavns Kommunes forskningspulje på stofafhængighedsområdet
10. oktober 2007, Statens Institut for Folkesundhed**

Projekt 1: Helbred, livsstil og levevilkår blandt danske unge, der benytter stoffer som rusmiddel

		Måneder	Kr.
VIP-løn	Forskningsledelse	0,3	25.920
	Forsningsmedarbejdere	5,5	255.200
TAP-løn	Sekretærhjælp	0,4	16.640
Drift	Dataudtræk		6.800
I alt			304.560
Overhead 20%			60.912
SIF egetbidrag			31.104
Total			396.576

Projekt 2: Danske stofmisbrugeres sociale og psykiske velbefindende

		Måneder	Kr.
VIP-løn	Forskningsledelse	0,25	21.600
	Forsningsmedarbejdere	5	232.000
TAP-løn	Sekretærhjælp	0,3	12.480
Drift	Dataudtræk		5.200
I alt			271.280
Overhead 20%			54.256
SIF egetbidrag			25.920
Total			351.456

Bemærkninger: Lønudgifterne er baseret på instituttets faktiske lønudbetalinger.

SIF egetbidrag: Løn til forskningsledelse inkl. overhead.